

**RAWSKI, TADEUSZ — STAPOR, ZDZISLAW — ZAMOJSKI,
JAN:
WOJNA WYZWOLENCZA NARODU POLSKIEGO W LATACH
1939—1945.**

WEZLOWE PROBLEMY.

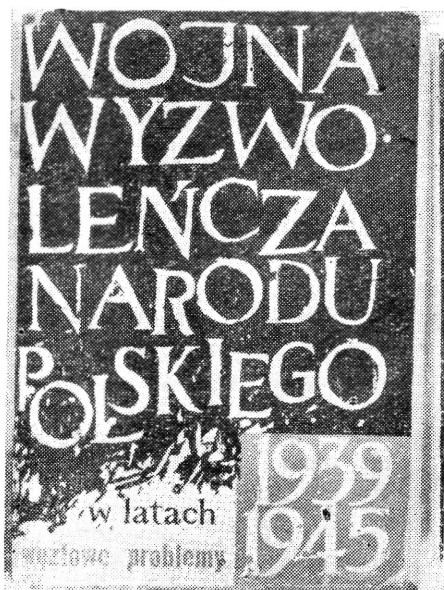
Warszawa, WMON. 1963. 755 p. 14 t. 67 térk. mell.

**A LENGYEL NÉP FELSZABADÍTÓ HÁBORÚJA
1939—1945 KÖZÖTT.**

KÖZPONTI PROBLÉMÁK.

1963 októberében ünnepelte a Lengyel Nép-hadsereg fennállásának 20. évfordulóját. Erre az évfordulóra jelentette meg a Lengyel Hadtörténeti Intézet nagy jelentőségű monográfiáját, mely tudományos forráskutatások alapján, marxista elemzőmódszerrel az események összefüggéseit vizsgálva, az alapvető problémák feltárásával tárgyalja a lengyel nép felszabadító harcát a második világháborúban.

A lengyel második világháborús irodalom rendkívül gazdag. Az ötvenes évek végétől nagy szám-

ban jelentek meg a forráskiadványok, a különböző terjedelmű tudományos monográfiák, az ezred-, brigád- és hadosztály történeteket tárgyaló munkák, a visszaemlékezések és népszerű kiadványok. Hiányzott azonban olyan átfogó mű, amely a tényleges valóságában tárgyalja s összefüggéseiben vizsgálja a lengyel nép fegyveres harcának s a Lengyel Néphadsereg megalakulásának sokoldalú tényezőit. Ezt a feladatot oldotta meg a Hadtörténeti Intézet munkaközössége.

A mű külön érdeme, hogy nem elszigetelten foglalkozik a második világháború lengyelországi eseményeivel, hanem beágyazva az európai nemzetközi s katonai eseményekbe, már a 30-as évek elejétől boncolja a háborúhoz vezető út külső és belső okait. Az 1939 szeptemberi német fasiszta lerohanás után Lengyelország elvesztette önálló állami létét és német főkormányzósággá alakították át. A fasiszta hódítók az ország lakosságának a megsemmisítésére törekedtek. A kegyetlen fasiszta elnyomás ellen nagy nemzeti felszabadító mozgalom bontakozott ki. Az 1939-ben Franciaországban, később Londonban tartózkodó emigráns lengyel kormány és annak az országon belül tevékenykedő szervezetei azonban szovjetellenes politikát folytattak és bomlasztották a lengyel nép nagy nemzeti összefogását a hitleri megszállás ellen.

1942-ben megalakult a Lengyel Munkáspárt s meghirdette a társadalmi és nemzeti felszabadulás programját. A Szovjetunióban tartózkodó lengyel hazafiak megalakították a Lengyel Hazafiak Szövetségét és önkéntes lengyel hadosztályt szerveztek 1944. július 21-én a felszabadító szovjet hadsereg és az oldalán küzdő I. lengyel hadsereg Lengyelország területére lépett. 1944 augusztus 1-én felkelés tört ki Varsóban. Kezdeményezői a londoni emigráns kormány képviselői voltak. Céljuk az volt, hogy a szovjet hadsereget megelőzve, kezükbe ragadják a hatalmat Lengyelországban. A felkelést a hitleristák leverték, a lakosság nagy részét lemészárolták és csaknem az egész várost elpusztították. 1945. január 17-én szabadult fel Varsó.

A lengyel nép fegyveres harcait nemcsak Lengyelország területén, hanem Európa és Afrika harcterein is tárgyalja a könyv. Kibontakozik előttünk a lengyel nép hősieis áldozatvállalása hazája s Európa népeinek szabadságáért.

A könyv természetszerűleg főleg a fegyveres harc kérdéseivel foglalkozik s nem tér ki a lengyel gazdasági életben a megszállók ellen folytatott harcra, a lengyel kultúra védelméért vívott erőfeszítésekre, a sajtópropagandára, a szabotázsra s a passzív ellenállásra. Ezek a kérdések külön feldolgozást igényelnek.

Nagyarányú és sikeres vállalkozás ez a munka, melynek szerkezeti felépítése, a fejezetek taglalása is elősegíti az olvasók könnyebb tájékozódását az események és problémák sokaságában. A könyv tudományos alaposágát bizonyítják a lábjegyzetek, valamint a gazdag bibliográfia, a név-, hely- és tárgymutató. Hasznos kiegészítést jelentenek még a hadsereg szervezeti felépítését ábrázoló táblák s a nagyon jól áttekinthető térképek.

W. A.